

Šumarstvo

Pregled

Tokom analiziranog perioda nije došlo do značajnijih promena u opštem stanju šumarstva u Republici Srbiji. Glavni izazovi iz prethodnog perioda ostaju aktuelni, sa posebnim naglaskom potrebe unapređenja zakonodavnog okvira i njegovog usklađivanja sa zahtevima Evropske unije. Sektor šumarstva i dalje se suočava sa problemima vezanim za neadekvatno upravljanje šumama u privatnom vlasništvu, raširenom pojavom bespravne seče, kao i ograničenim kapacitetima za efikasnu kontrolu i monitoring šumskih resursa. U 2025. godini kao jedan od ključnih događaja izdvajamo započetu izradu novog zakona o stavljanju na tržište drveta i drvnih proizvoda, čime se nastavlja proces usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa EU regulativama.

Strateški i zakonodavni okvir

Zakonodavni okvir za oblast šumarstva u obeležilo je pokretanje izrade Zakona o stavljanju na tržište drveta i drvnih proizvoda, čiji je cilj da uredi sprovođenje FLEGT uredbe i CITES konvencije. Ovaj zakon predstavlja značajan korak u pravcu usklađivanja sa zahtevima EU, koji su deo obaveza Republike Srbije u pregovaračkom procesu za pristupanje EU.

FLEGT uredba, kao ključni evropski akt u oblasti šumarstva, propisuje mere za kontrolu zakonitosti porekla drveta i drvnih proizvoda, čime se želi smanjiti ulazak ilegalno posećenog drveta na tržište EU. S druge strane, CITES konvencija reguliše međunarodnu trgovinu ugroženim vrstama flore i faune, uključujući i određene vrste drveća.

Zakon o stavljanju na tržište uvodi sistem dužne pažnje (*due diligence*), kojim se subjekti u lancu prometa drveta, uključujući prerađivače, trgovce i druge, obavezuju da procene rizik od stavljanja ilegalnog drveta na tržište i preduzmu odgovarajuće mere za njegovo sprečavanje. Ipak, kako su istakli predstavnici šumarskog sektora, zakon sadrži određene nedostatke i nelogičnosti. Najvažnija primedba odnosi se na izostanak fizičkih lica kao aktera u ovom sistemu, iako se procenjuje da oko 50% drveta na domaćem tržištu dolazi upravo od fizičkih lica. Zakonodavci su pokušali da uključe i fizička lica, ali su pravni tumači odbacili tu mogućnost zbog ograničenja koja postoje u važećem računovodstvenom i poreskom zakonodavstvu.

Takođe, prvi put je u domaće zakonodavstvo uveden pojam koncesija za seču, što predstavlja pravo na seču šume u određenoj regiji. Iako je koncept koncesije poznat i već primenjivan kroz dodelu prava javnim preduzećima, poput Srbijašuma i Vojvodinašuma, civilni sektor s pažnjom prati potencijalne implikacije ovog novog termina, naročito u svetlu moguće šire primene koncesionog sistema.

S obzirom na neophodnost da se zakon uskladi sa EU regulativom, mogućnost odstupaanja od propisanih normi je ograničena, što je izazvalo određenu frustraciju kod domaćih stručnjaka koji smatraju da bi sadašnji domaći zakonski okvir bio efikasniji i precizniji.

Sprovođenje propisa

I pored započetih promena u zakonodavnom okviru, sprovođenje propisa u oblasti šumarstva i dalje nailazi na brojne prepreke. Novi zakon (kao ni sama FLEGT uredba) ne definišu način kako se sprovodi sistem dužne pažnje, već ostavlja učesnicima u prometu drveta da sami uspostave način vođenja tog sistema, rukovodeći se principima iz FLEGT uredbе. Ovo je osnovni razlog zašto domaći stručnjaci smatraju da su nacionalna zakonska rešenja primenljivija i jasnija.

Postojeći problemi iz prethodnih godina ostaju nerazrešeni, uključujući slabu kontrolu bespravne seče, naročito u privatnim šumama, gde su često vlasnički odnosi nejasni ili nerešeni, a stručni i tehnički kapaciteti za gazdovanje nedovoljni.

Zvanični podaci o količini posečenog drveta, štetama u šumama i pošumljavanju za 2025. godinu još nisu dostupni, što otežava preciznu analizu trenutnog stanja. Međutim, trendovi iz prethodnih godina ukazuju na nastavak problema sa štetama od elementarnih nepogoda, koje u velikoj meri izazivaju vetrolomi i oluje, kao i na visoku stopu bespravne seče, naročito u južnim i istočnim regionima Srbije.

Požari u šumama su i dalje relativno retki, ali je neophodno održavati visok nivo pripravnosti i preventivnih mera kako bi se sprečili eventualni incidenti.

Pošumljavanje je u prethodnoj godini zabeležilo blagi rast, što predstavlja pozitivan trend u oblasti održivog upravljanja šumskim resursima. Ipak, efikasnost ovih aktivnosti zavisi od poboljšanja zakonodavnog okvira, adekvatnog finansiranja i jačanja kapaciteta nadležnih institucija.

Zaključno, može se reći da će uspeh u sprovođenju novog zakonskog okvira u velikoj meri zavisiti od spremnosti svih aktera u sektoru, kao i od kontinuiranog nadzora i evaluacije sprovođenja propisa.

Finansiranje

Finansiranje u oblasti Šumarstvo detaljnije je obrađeno u okviru poglavlja
Finansiranje u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promena.

Preporuke

Strateški i zakonodavni okvir

- 1.** Potrebno je izraditi nacionalni strateški dokument (program razvoja) za šumarstvo koji će dati dugoročnu viziju razvoja ove oblasti u Srbiji, sa akcionim planom s preciziranim izvorima finansiranja, odgovornim institucijama i dinamikom sprovođenja. Ovaj dokument mora uzeti u obzir relevantne dokumente koji se trenutno razvijaju na nivou EU (Strategija zaštite biodiverziteta do 2030. i drugi dokumenti iz paketa Zelenog dogovora).
- 2.** Razviti institucionalni okvir s jasno definisanim nadležnostima za sprovođenje EUTR i FLEGT uredbi.

Sprovođenje propisa

- 3.** Usvojiti praksu redovnih nacionalnih savetovanja, kao obaveznih događaja za sve upravljače ZPD.
- 4.** Uspostaviti sistemsko jačanje kapaciteta nadležnih institucija u šumarstvu za EU integracije u oblasti klimatskih promena i energetike.
- 5.** Omogućiti efektivno učešće javnosti u razvoju ključnih dokumenata koji regulišu korišćenje šuma (uključujući i osnove gazdovanja šumama).
- 6.** Vrednovati i promovisati ostale ekosistemske usluge koje pružaju šume, osim drveta, i koristiti ih u planiranju gazdovanja šumama.
- 7.** Unaprediti kvalitet podataka o šumama u privatnom vlasništvu i pojačati kontrolu njihovog korišćenja.

8. Unaprediti saradnju sa ostalim sektorima (zaštita prirode, energika, klimatske promene, upravljanje vodama) u cilju integralnog upravljanja šumskim ekosistemima, uz naglasak na sistemsko jačanje saradnje.
9. Uspostaviti međuresornu radnu grupu koja će koordinisati efikasnu izradu planova za pošumljavanje u oblastima gde je to neophodno (npr. AP Vojvodina).

Finansiranje

10. Sredstva Budžetskog fonda za šume u većoj meri usmeriti ka finansiranju pošumljavanja, mera nege i zaštite šuma.

